השוכר את הפועל פרק חמישי עבודה זרה סב.

השוכר. עובד כוכבים ששכר את ישראל לעשות עמו מלאכה ביין נסך להריקו מכלי אל כלי או להעביר חבית ממקום למקום. וכיון נסך ממש קתמר שנתנסך לעבודת כוכבים ואתם יין מיבעיא לן בגמרא (ג): **שכרו לעשות עמו מלאכה אחרת.** כל שכרו מותר לאף על גב דאגמרא דיהיב לא משוס מלאכה אחרת היא. ובגמרא (ג) מפרש לה שפיר: **גמ' מקודשת.** אלמא איסורי הנאה דמיהן מותרין וכל שכן שכר פעולתו: **אלא הואיל ותופס את דמיו כעבודת כוכבים.** דכיון דנתנסך לעבודת כוכבים הרי היא כעבודת כוכבים דדמיה אסורין (לעיל נד:) כל שאתה מהיה דמיהן הרי הוא כמוהו וכי היכי דדמיו אסורין שכר פעולתו נמי אסור: **לקוט לי בו.** לשון מכר הוא דמשמע לקוט לי שוויו ירק: **שכרו אסור.** לשהותו אחר זמן הביעור אלא מתבער בשביעית: **לקוט לי ירק.** לשון שכירות הוא ולא לשון מכר ואין לו דמיס שיתפסו בקדושת שביעית: **לד היתר.** מתנת חנם: **דדמיהן.** גבי מעשר שני: לאכלן

השוכר [א]את הפועל לעשות עמו ביין נסך שכרו אסור שכרו לעשות עמו מלאכה אחרת אע"פ שאמר לו העבר לי חבית של יין נסך ממקום למקום שכרו מותר [ב]השוכר את החמור להביא עליה יין נסך שכרה אסור [ג]שכרה לישב עליה אע"פ שהניח עובד כוכבים [ד]לגינו עליה שכרה מותר: **גמ'** מ"ט שכרו אסור אילימא הואיל ויין נסך אסור בהנאה שכרו נמי אסור [ה]הרי ערלה [ו]וכלאי הכרם דאסורין בהנאה ותנן [ז]מכרן וקידש בדמיהן מקודשת אלא הואיל ותופס את דמיו כעבודת כוכבים והרי שביעית דתופס' את דמיה ותנן [ח]האומר לפועל הילך דינר זה לקוט לי בו ירק היום שכרו אסור לקוט לי ירק היום שכרו מותר א"ר אבהו א"ר יוחנן [ט]קנס הוא שקנסו חכמים בחמרין

מסורת הש"ס

א) [פי' כדים גדולים ערוך וכן בשבת קלט: בפרש"י], ב) קידושין לו: לעיל נד: [נדרים מז:], ג) שביעית פ"ח מ"ד [ע"ש בהכמות מהיפסים], ד) [בכורות יב:], ה) [ל"ל והתנן והריטב מעמה דשביעית פ"ח מ"ד כפי הגיסתא מעמה דהתם], ו) [בפדר המעשה לי כו ירק], ז) מעבר שני פ"ג מעמה ה), ח) לא נמצא כן בפרי ושיין רש"ת.

גליון הש"ם

תוס' ד"ה השוכר וכו' וקאמר שכרו מותר דמשמע לעבר. לא הבנתי דמה צריך למשמעות הא ס"א לפרש בענין אחר דהא בריש דקתני שכרו אסור אם אלימי שביעית הייט לאסור ליהנות ממנו שלא בקדושת שביעית ס"ב בפיפא דתני שכרו מותר ע"כ דלגמרי מותר: **בא"ר** (בבוא:) מסתבר דלא קבבו. תמיה לי מה נתמקבו כזה הא פשיטא לאין לגמוד אלא לאיסורין מיין נסך דהרי קתני מכרן וקידש בדמיהן מקודשת הרי דהתלמיד מותר לאחרים מכ"ש שכרו ול"ע: ד"ה נמצא יבו' דמשום ערה ורבינה אקילו. לכאורה אינה בירושלמי פפ"ח מבשביעית אר"י אמת לומרת שאסור ליקח אבה מדמי שביעית ול"ע:

הגהות הב"ח

(א) גמ' והתניא האומר לפועל הילך דינר זה ולקוט לי ירק בו היום שכרו אסור לקוט לי ירק היום שכרו מותר אמר אבי ל"ל: (ב) רש"י ד"ה השוכר וכו' בגמרא. נ"ב בדף זה ע"ב: (ג) ד"ה שכרו וכו' ובגמרא מפרש. נ"ב דף פה סוף ע"א: (ד) תוס' ד"ה מ"ט שכרו וכו' דמשמע לגמרי ולא בענין דנהנה בקדושת שביעית וכו' בשביעית נופיה לא היה לנו לאכלן: (ה) ד"ה והתנן וכו' אסור מדרבנן אלמא לאינים אחרינא שרו אותן מעות וה"נ גבי שביעית המעות וכו' פרק רבי ישמעאל א"ב מאי קא פריך לישני הא דקאמר. נ"ב פי' הא שכרו אסור בשביעית אינו אלא לומר לאסור לו להחזיק בשכרו בשביעית זמן הביעור אלא צריך לאכלו קודם זמן הביעור דהיינו קודם שיכלה נחיה מן השדה אותו המין שהגיע לו השכר ממנו וכשיגיע זמן הביעור חייב לבערו מן הבית וכזה שיש לאכל מביאו להפקירו לכל הדרך הפקר מותר לאכול אבו ביעור פירות שביעית שאמרו חכמים בכל מקום ויהיינו דתמנו תוס' דגבי שביעית המעות אינם אסורים לאחרים כלומר אין לו איסור שביעית לאחר שהגיע זמן הביעור לאסרו לגמרי אף לאחרים ולהטעיון שרפה לו פירות חוזה לרות כדעת הרמב"ם בפ"ז מהל' שמיטה דבבר השיגו הראב"ד אלא מותרין לאחרים אלא דלו לו אסורין להחזיק בהן וזהו דחייב בהן וזהו דעת התוס' וכ"כ הרמב"ן בבדר בהר וכן פסק בסמג בעשה קמ"ז ומ"ש התוס' דלאמר לעיל פרק רבי ישמעאל הייט לפי פירושם בהא דלתני לבא [והשאר חסר]: (ו) ד"ה בדמיהן יכו' שוב פרוטה בשלא מרכן הנאתן. נ"ב לשון תוספות בקידושין דף נ"ו ע"ב דמייר דליכא ס"פ אלא מרכן הנאתן א"נ ר"ל דאיכא ס"פ אף אלא מרכן הנאתן מ"מ כיון שהאבה בטורה שיש לה ליהנות דרך הנאתן ואינו כן לא סמכה דעתה והרי מקח טעות: (ז) בא"ר אסור לקדש בו אשה דהוי חשובה כמו מכירה דיש בו: (ח) ד"ה נמצא וכו' דישא אחרה לדוקה וכו' ואפי' למבור בשוק והבר:

עין משפט נר מצוה

א א ב מיי' פי"ג מהל' מאכלות אסורות הלכ' טו טח סמג לאין קמה טוש"ע י"ד סי' קלב סעיף א:
ב ג מיי' שם הלכ' יח טוש"ע שם סעיף ב:
ג ד מיי' שם פ"י הלכ' ט סמג לאין קמה טוש"ע י"ד סי' רלד סעיף א:
ד ה מיי' שם הלכ' ו סמג לאין קמה טוש"ע י"ד סי' רלו סעיף ג:
ה ו מיי' פ"ו מהלכות שמיטה הלכ' יב:
ו ז מיי' פ"ג מהלכות מאכלות אסורות הלכ' טו:
ז ח מיי' פ"ו מהלכ' שמיטה הלכה יג:
ח ט מיי' שם הלכה ז (ופ"ה מהלכות כלאים הלכ' טו):
ט י מיי' פ"ו מהלכות שמיטה הלכ' יג:
י כ מיי' פ"ג מהלכות מעשר שני הלכה כב:

תורה אור השלם

1. וְהָיְתָה שַׁבַּת הָאָרֶץ לָכֶם לְאָכְלָה לְךָ וּלְעַבְדְּךָ וּלְאֲמָתְךָ וּלְשִׂכִירְךָ וּלְתוֹשָׁבְךָ הַגָּרִים עִמָּךְ:

ויקרא כה ו

מוסף רש"י

מכרן וקידש בדמיהן מקודשת. לאין הדמיהן מתפסין לאיסור (קדושין נ:).

א [א]את הפועל לעשות עמו. מתוך שביעה משמע כי מעתה היה יודע שיין נסך תופס דמיו כעבודת כוכבים ואעפ"כ היה רולה לדמות שכר יין נסך לדמי ערלה ולשכר שביעית אע"ג דאיכא ביין נסך תרי חומרי איסור הנאה ותופס דמיו ותופס דמיו מ"ט שכרו אסור נהי דתופס דמיו כעבודת כוכבים מ"מ שכרו אין בו איסור אלא מדרבנן ואינו משוב כדמי יין נסך ומה טעם גזרו עליו אילימא משום דיין נסך גופיה אסור בהנאה מן התורה הלכך גזרו על שכרו אטו הגוף והרי ערלה וכלאי הכרם דאסורין בהנאה מן התורה ולא גזרו על הדמים אטו הגוף ואין להאמיר כאן בשכר יותר מהתם בדמים דהשתא דמים שמלינו איסורי הנאה שגם דמיהם אסורין מן התורה כמו הגוף באותן שתופסין דמיהן ואפילו הכי לא גזרו דמים אטו גוף באותן שאין תופסין דמיהם שכר שאינו אסור בשום איסור הנאה מן התורה כל שכן שלא גזור שכר אטו הגוף ומשני אלא הואיל ותופס דמיו כעבודת כוכבים כלומר שכר בגוף לא מיחלף אבל שכר בדמים מיחלף ופריך והרי שביעית דתופסת דמיה * וקאמר שכרו מותר דמשמע לגמרי ולא (ד) נתפס בקדושת שביעית ולא גזרינן שכר שביעית אטו דמי שביעית ואין לומר דשאני יין נסך דאית ביה תרי חומרי איסור הנאה ותופס דמיו דלא מיחלף שכר בדמים בתרי חומרי יותר מבחומרא אחת ומסיק א"ר אבהו א"ר יוחנן קנס הוא שקנסו בו ולאי משום גזרה לא שייך למיגזר כדפרי' דאי מטעם מיחלף הוא לא היה לנו לאכלן בין פועל דשביעית וכן בשביעית גופיה לא היה לאכלן בין חמרים לפועל אלא מטעם קנס הוא וחכמים שקנסו ראו לקנוס בחמרים יותר משום דנפיש אגרייהו וכן פועל דיין נסך משום חומרא דיין נסך כדמסיק רבא בסמוך ודוקא בשביה אלו החמירו יין נסך ובשביעית לפי שתופסין דמיהן ראוי לקנוס בשכר דהוי קלא כעין דמים אבל בשאר איסורי הנאה שאין תופסין דמיהם *מתפבר אלא קנסו: **והתנן** מברן וקדש בדמיהן מקודשת. תימה לפי מה שפירש בקונטרס לעיל בפרק ר' ישמעאל (דף נד:) דדוקא לקדש אשה המיהו אבל לאיתהנויי מיניהו אסור מדרבנן (ה) אבל לאינים אחרינא שרו אותן מעות וה"נ גבי שביעית המעות אינם אסורין לאחרים (ו)כדאמר לעיל פרק רבי ישמעאל (שם) מאי קא פריך הא דקאמר אסור במתני' היינו דוקא לפועל שאסורין הן כמו למוכר דוקא וי"ל דאסור דמתני' משמע לכ"ע מיהו תימה מאי קפריך שאני התם דהיינו בדיעבד כדמוכח בנדרים פרק השותפין (דף מז:) אבל לכתחלה אסור ומתני' לכתחלה איירי ים לומר לאסור דמתני' משמע ליה אפילו בדיעבד [וע"ע תוס' חולין ד: ד"ה מותר מיד]: **ברמיהן** מקודשת. משמע הא בגוף הערלה אסור לקדש וטעמא משום דלית ביה שום פרוטה וקשה בגופה נמי איכא שום פרוטה בשלא כדרך הנאתן (ז) או באפרן דתנן (תמורה דף לב.) כל הנשרפין אפרן מותר וי"ל כיון שכל זמן שהוא בעין אסור למכרו מן התורה כמו כן אסור לקדש בו אשה דהוי (ז) כמו מכירה חשובה ויש בו הנאה משמכר בפירות שביעית ונלו לאכלה קריעא ביה אבל אם הוא לוקט למכור על יד לקנות בו דבר אכילה אין דבר זו מחוורה וכן שינו פרק לולב הגזול (סוכה דף לט. ופס ד"ה ואיתא) מבליע דמי אתרוג בלולב ובלא הבלעה נמי היה מותר אילמלא טעמא דאין מוכרין דמי פירות שביעית לעם הארץ אלמא מותר למכור ועוד תנן במסכת שביעית (פ"ז מ"ג) לא יהא לוקח ירקות שדה ומוכר בשוק אבל לוקט ובנו מוכר על ידו משמע דאפילו לכתחלה וא"ת מיקשי ריש לקיפא ריש אסרה (ח) לוקח למכור בשוק משמע הא לוקט מותר ואפילו בשוק והדר תני לוקט ובנו מוכר על ידו הא למכור בשוק אסור ונראה דיש במשנה בריש עטות סופר וגרם בשניהם לוקט מיהו יש לישב הגירסא ואשמעינן דדין לוקח ולוקט שוין דבשניהם אסור למכור בשוק וריש תנא לוקח והי"ה לוקט וסיפא לוקט והי"ה לוקח ויש ליתן טעם למה אסור יותר בשוק שבשמעמיד חנות בשוק דומה יותר שמשתכר בפירות שביעית ואע"פ שאמרנו שאסור לפרוע חובו מפירות שביעית משום דלאו לאכלה הוא מ"מ לקדש אשה מותר אע"ג דלאו לאכלה הוא כדאמרינן פרק האיש מקדש (קידושין דף נג.) מעשה באחד שקידש חמש נשים בכלכלה של שביעית ואמרו חכמים אין האחיות מקודשות הא אחרות מקודשות וטעמא *דמשום פריה ורביה אקילו ביה רבנן ומיהו יש לדמות דהתם דיעבד אבל לכתחלה אסור: **דיהוב** ניהליה בצד היתר. וא"ת כיון דיהיב ליה בלא היתר מאי איריא דפועלים עושין בפירות שביעית הללו אפילו היו עושין מלאכה אחרת יהיו מותרין לפרעון מפירות שביעית וי"ל דוקא כשעושין המלאכה בפירות שביעית ואעלם לאכלם דוקא דדומה אינו נראה כנותן שכר מה שפורעין מפירות שביעית ומשום הכי נקט עושה מלאכה בפירות שביעית והעלם לאכלם דוקא דדומה שהם של שניהם יחד לאכלה אבל עושה במלאכה אחרת יכול להיות שהוא אסור דדומה שפיר שכר מלאכה:

העלה

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com